

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 207/2013-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. A., Kanada, zastúpenej advokátom JUDr. E. Ž., K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 12 C/271/04-487 z 1. apríla 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 18 Co/74/2011-512 zo 7. decembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. A. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. marca 2012 doručená sťažnosť M. A. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k.

12 C/271/04-487 z 1. apríla 2011 (ďalej aj „napadnutý prvostupňový rozsudok“) a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 18 Co/74/2011-512 zo 7. decembra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený ako vecne správny rozsudok okresného súdu č. k. 12 C/271/04- 487 z 1. apríla 2011, mala byť sťažovateľka zbavená práva získať spoluvlastnícky podiel k pozemkom po svojom nebohom otcovi v rámci dedičského konania.

Sťažovateľka uviedla, že napadnutým prvostupňovým rozsudkom bola zamietnutá jej žaloba o určenie predmetu dedičstva po tom, čo okresný súd dospel k záveru, že nepreukázala, že jej otec *„J. B. je tým istým J. B., ktorý je zapísaný ako väčšinový spoluvlastník (podiel 9764/10740) predmetných pozemkov v liste vlastníctva na správe katastra“*.

Podľa sťažovateľky *„O nespravodlivom procese, a to konkrétne v otázke objektívneho hodnotenia dôkazov svedčia jednak dôkazy samotné a jednak skutočnosť, že 1. rozsudok OS Prešov (z 2. 7. 2007) vyhovel mojej žalobe a pokladal za nespornú totožnosť môjho otca s osobou zapísanou ako spoluvlastník. Svoj názor zmenil po zrušujúcom rozsudku KS v Prešove (z 25. 5. 2009) s odôvodnením, že je viazaný názorom odvolacieho súdu.“*

Sťažovateľka tvrdí, že krajský súd *„hodnotil dôkazy neobjektívne a účelovo preto, že na predmetných pozemkoch sú vybudované rodinné domy aj tretích osôb, ktoré si pozemky zakúpili od žalovaných v 5. a 6. rade, t. j. tých, ktorí si nechali k pozemkom podvodne notárky osvedčiť vydržanie vlastníctva, pozemky rozparcelovali na stavebné a rozpredali“*.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že jej otec sa v roku 1946 vystažoval s manželkou a ňou ako jedinou dcérou do Kanady. O jeho spoluvlastnícky podiel k pozemkom, ktoré sa vytvorili z pôvodnej pozemnoknižnej parcely a boli evidované na LV č..., *„sa rozpútal boj v rodine jeho sestry po novembri v r. 1989“*. Na preukázanie skutočnosti, že jej otec bol spoluvlastníkom sporných pozemkov, sťažovateľka poukazuje na viaceré dôkazy, ktoré

v konaní pred všeobecnými súdmi predložila, pričom podrobne vysvetľuje, za akých okolností došlo k spísaniu osvedčenia o ich vydržaní žalovanou v 1. rade a žalovanými v 5. a 6. rade.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej opisuje priebeh konania pred všeobecnými súdmi s tým, že *«Prvým rozsudkom z 2. 7. 2007, č. k. 12 C 271/2004, OS Prešov vyhovel mojej žalobe a určil, že tam uvedené pozemky, nachádzajúce sa v kat. území N., ktoré sa vytvorili z pôvodnej parcely č. 832/1, patria do dedičstva po mojom nebohom otcovi.*

Odvolaací súd, KS v Prešove, najprv zvolal pojednávanie vo veci a pre neprítomnosť F. H. ho odročil (jeho pobyt nepoznala ani manželka). Následne bez pojednávania KS v Prešove uznesením z 25. 5. 2009, č. k. 1 Co/173/07 rozsudok OS Prešov zrušil a vrátil na nové konanie. Ako hlavný dôvod uviedol, že sa nestotožňuje s názorom OS Prešov, lebo som síce dokázala, že J. B. je môj otec, ale nedokázala som, že ide o toho J. B., ktorý je uvedený vo výpise z pozemkovej knihy, keďže v PK nie je uvedený dátum narodenia J. B. (Čo je známy stav v pozemkových knihách.)

Týmto právnym názorom bez bližšieho odôvodnenia znegoval všetky písomné tvrdenia samotných príslušníkov rodiny i uznania účastníkov a názor pokladal OS Prešov za záväzný.

OS Prešov vykonal v novom konaní ďalšie dôkazy na moje návrhy:

- Správa kat. Prešov oznámila súdu, že u nej sa nenachádza kúpna zmluva pod č. čd. 2125 zo dňa 9. júla 1920 (na základe ktorej v tento deň podľa výpisu z pozemkovej knihy nadobudli po jednej polovici nehnuteľnosti J. B. a jeho sestra M. G. rod. B. (poznámka: súd neskôr v novom rozsudku konštatoval, že ide o jeho sestru),

- Ministerstvo vnútra SR, štátny archív v Prešove, oznámilo listom z 10. 3. 2010, že v období rokov 1896 - 1906 sa vo F. narodil iba jeden človek s menom J. B., a to 15. 9. 1905, a ďalej že jeho otec (po preklade do slovenčiny) sa volá J. B. a matka je M. rodená V. Okrem toho pre úplnosť predložilo MV SR aj výpis z matriky z r. 1900, kde sa nachádza osoba s čiastočnou zhodou mena, a to „J. B. K.“. Je to síce iné meno, ale súdu poslúžilo na pochybnosti, hoci nik z účastníkov takú osobu nepozná.

- Bol vypočutý svedok M. V., znalý rodinných pomerov a ten uviedol, že v r. 1964 bol môj otec J. B. v P. a vo F. (rodnej obci), rozprával mu, že bol vo F. a že má tam ešte pozemky, ktoré zobral štát.

Tieto ďalšie dôkazy v spojení s tými, ktoré už v súdnom spise boli, a to aj vzhľadom na prvý, vyhovujúci rozsudok OS Prešov, poukazovali bez akejkoľvek pochybnosti na to, že môj nebohý otec je spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností a patria teda do dedičstva.

Napriek tomu OS Prešov rozsudkom z 1. 4. 2011 žalobu zamietol s poukazom na to, že som nedokázala, že môj otec je tým J. B., ktorý je zapísaný ako vlastník v pozemkovej knihe. Súd v odôvodnení aj uvádza, že bol viazaný právnym názorom KS v Prešove pri hodnotení dôkazov.

Proti v poradí druhému (tento krát nevyhovujúcemu) rozsudku OS Prešov som sa odvolala podaním z 19. 5. 2011, ale Krajský súd v Prešove tento rozsudok potvrdil so stručným stotožnením sa s právnym názorom OS Prešov.».

Sťažovateľka je presvedčená, že výpovedná hodnota ňou predložených dôkazov bola postačujúca na unesenie dôkazného bremena, a preto preukázala, že jej právny predchodca bol pozemnoknižným spoluvlastníkom sporných nehnuteľností. Vzhľadom na to označuje rozsudok okresného súdu, ako aj potvrdzujúci rozsudok krajského súdu za arbitrárny a postup, ktorý predchádzal ich vydaniu, za účelový.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 a čl. 46 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení a odložil do rozhodnutia vo veci samej vykonateľnosť označených rozsudkov súdov oboch stupňov.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažnostných námietok je tvrdenie, že rozsudok okresného súdu č. k. 12 C/271/04-487 z 1. apríla 2011 a rozsudok krajského súdu č. k. 18 Co/74/2011-512 zo 7. decembra 2011, ktorým bol ako vecne správny potvrdený prvostupňový rozsudok o zamietnutí žaloby sťažovateľky o určenie predmetu dedičstva, sú arbitrárne, pretože ignorujú dôkazy jednoznačne svedčiace v prospech sťažovateľky (v konaní pred všeobecnými súdmi v procesnom postavení žalobkyne).

Sťažovateľka sa prostredníctvom argumentácie obsiahnutej v sťažnosti domáha ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom, pričom jej argumentácia je v zásade totožná s obsahom jej podnetu na podanie mimoriadneho dovolania generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že generálny prokurátor podal 5. novembra 2012 mimoriadne dovolanie sp. zn. VI/1 Pz 375/12 proti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C/271/04-487 z 1. apríla 2011 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu č. k. 18 Co/74/2011-512

zo 7. decembra 2011. Súdny spis sa v čase predbežného prerokovania sťažnosti nachádza na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

O mimoriadnom opravnom prostriedku podľa § 243e Občianskeho súdneho poriadku najvyšší súd dosiaľ nerozhodol.

Ústavný súd pri prerokovaní sťažnosti vychádzal z princípu subsidiarity vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý znamená, že ústavný súd môže vo všeobecnosti konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom, prípadne iným orgánom verejnej moci. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám a právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd v tejto súvislosti predstavuje inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 86/2013).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka svoje námietky uplatnila v sťažnosti podanej ústavnému súdu a zároveň jej námietky boli na základe podaného podnetu premietnuté aj do mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora smerujúceho proti tým istým rozhodnutiam, proti ktorým smeruje aj jej sťažnosť podaná ústavnému súdu, ako aj s prihliadnutím na to, že v čase rozhodovania ústavného súdu nie je konanie o mimoriadnom dovolaní skončené, je potrebné sťažnosť považovať za neprípustnú, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, bude vo vzťahu k okresnému súdu, ako aj ku krajskému súdu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací.

Podaním mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom vznikol stav, keď by o veci sťažovateľky mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne akceptovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci (IV. ÚS 177/05, III. ÚS 192/2011).

Ústavný súd už zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09, IV. ÚS 86/2013), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania, resp. mimoriadneho dovolania) a súbežne podanej sťažnosti ústavnému súdu je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o mimoriadnom dovolaní.

Súbežné podanie dovolania, resp. mimoriadneho dovolania a sťažnosti ústavnému súdu navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom opravnom prostriedku. V prípade, ak by najvyšší súd rozhodol o odmietnutí mimoriadneho dovolania, lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu rozhodnutiu krajského súdu, ibaže by to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučovali. Preto v prípade, ak by v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora nedošlo k zrušeniu, resp. k zmene napadnutého rozhodnutia (teda aj v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu), je daná právomoc ústavného súdu tak na preskúmanie dovolacieho rozhodnutia, ako aj odvolacieho rozhodnutia, a zákonná dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti plynie od doručenia dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva

z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, jeho body 51, 53, 54, a tiež rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 324/2010, III. ÚS 192/2010, IV. ÚS 245/2010 a III. ÚS 192/2011).

A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o mimoriadnom dovolaní bude mať sťažovateľka k dispozícii už iba podanie sťažnosti ústavnému súdu týkajúcej sa rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní za obvyklých podmienok.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *ratio temporis* ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky uplatnenými v petite jej sťažnosti a taktiež už neprichádzalo do úvahy zaoberať sa jej návrhom na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku okresného súdu č. k. 12 C/271/04-487 z 1. apríla 2011 a rozsudku krajského súdu č. k. 18 Co/74/2011-512 zo 7. decembra 2011.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. apríla 2013